

Preses relīze

Luksemburgā, 2023. gada 1. martā

Revidenti aicina vēl vairāk vienkāršot sarežģīto ES finanšu vidi

- o *Pēdējo 15 gadu laikā ir palielinājies to finanšu instrumentu skaits, kuri neietilpst ES budžetā, un tas ir palielinājis ES finanšu vides sarežģītību*
- o *Attiecībā uz dažiem no šiem instrumentiem pastāv pārrāvums to snieguma revīzijā, un šie instrumenti nav Eiropas Parlamenta pārraudzībā*

Saskaņā ar Eiropas Revīzijas palātas (ERP) jauno ziņojumu gadu desmitu laikā fragmentārā pieeja, kas tika izmantota, lai izveidotu ES finanšu vidi, ir novedusi pie sadrumstalota veidojuma, kas ir pārāk sarežģīts un nav pilnībā publiski atbildīgs. Tā centrālais elements ir ES budžets, bet tajā ir arvien vairāk ārpusbudžeta instrumentu un hibrīdinstrumentu. Šo jaunizveidoto instrumentu skaits pēdējo 15 gadu laikā ir palielinājies, un revidenti iesaka veikt turpmākus pasākumus, lai tos konsolidētu.

“ES pašreizējo finanšu vidi Eiropas Parlaments ir raksturojis kā līdzekļu un instrumentu galaktiku ap ES budžetu,” sacīja par šo revīziju atbildīgais ERP loceklis François-Roger Cazala. *“Kaut gan ir bijuši iemesli to izveidei, mēs uzskatām, ka ir vajadzīga turpmāka vienkāršošana un pārskatatbildība, lai uzlabotu efektivitāti un pārredzamību.”*

Revidenti vērtēja, kāpēc ir palielinājies daudzveidīgo instrumentu skaits, kas nav pilnībā integrēti ES budžetā. Viņi konstatēja, ka vairākumā gadījumu juridiskie, politiskie vai ekonomiskie apstākļi katra instrumenta izveides laikā bija devuši iemeslus tā nodalīšanai no ES budžeta. Piemēram, instrumenti, kuru pamatā ir aizņēmumi un aizdevumi, no kuriem sniedz finansiālo palīdzību, bija jāizstrādā ārpus ES budžeta, jo tajā nevar piesaistīt aizdevumus. Šie instrumenti galvenokārt tika izveidoti, lai pēc iespējas ātrāk reaģētu uz krīzēm (kā, piemēram, tūlītēja nepieciešamība nodrošināt finansējumu Grieķijai un reaģēt uz valsts parāda krīzi 2010. gadā).

Lai gan instrumentu izveidei bija pamatojums, daudziem no tiem trūka atbilstošu iepriekšēju izvērtējumu: izvēlēta struktūra (tostarp ārpusbudžeta raksturs) vairākumā gadījumu nebija pamatota ar ietekmes novērtējumiem vai līdzīgiem iepriekšējiem izvērtējumiem. Revidenti uzskata, ka tas arī neļauj pierādīt, ka ārpusbudžeta instrumenta izveide bija labāka nekā ES budžeta izmantošana un ka ierosinātais instruments ir visefektīvākais.

Citi instrumentu elementi ievērojami atšķiras, palielinot sarežģītības līmeni: pārvaldības kārtība, piemēram, pat tad, ja tam bija maz iemeslu, attiecībā uz līdzīgiem aizņēmumu un aizdevumu instrumentiem. Turklāt finansējuma avoti un veids, kā tiek nodrošinātas iespējamās saistības, ir dažādi.

Publiskā kontrole nodrošina, ka finanšu instrumenti ir leģitīmi, pamatoti un pārskatatbildīgi, bet ES finanšu vide netiek pilnībā rūpīgi pārbaudīta. Revidenti iesaka apkopot un publicēt konsolidētu un pilnīgu informāciju par visiem instrumentiem. Lai gan Eiropas Komisijas nesen ieviestais budžeta pārredzamības

Šī preses relīze sniedz kopsavilkumu par Eiropas Revīzijas palātas sagatavoto īpašo ziņojumu. Tā pilns teksts ir pieejams Palātas tīmekļa vietnē www.eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

ziņojums uzskatāms par pozitīvu soli, tas neaptver visus instrumentus. Turklāt ir nepilnības to instrumentu snieguma revīzijā, uz kuriem neattiecas ERP revīzijas tiesības, un arī Eiropas Parlamenta veiktā pārraudzība ir nepilnīga. Tas rada pārrāvumu, jo publiskās kontroles raksturs vai pakāpe (un līdz ar to pārskatatbildība) var atšķirties atkarībā no izmantotā finanšu instrumenta veida.

Revidenti atzīmē, ka ES budžeta elastības kārtība finanšu shēmā 2021.–2027. gadam ir palielinājusies, un tam būtu jāpalīdz ES budžetam labāk apmierināt konkrētas un neparedzamas vajadzības un jāsamazina nepieciešamība veidot īpašus instrumentus. Tika gūti panākumi arī vairāku instrumentu konsolidēšanā ES budžetā. Tomēr, reaģējot uz Covid-19 krīzi, bija izveidoti divi jauni instrumenti (*SURE* un *NextGenerationEU*), un vienkāršošanas potenciāls vēl nav pilnībā izmantots, jo īpaši attiecībā uz instrumentiem, ar kuriem sniedz finansiālu palīdzību dalībvalstīm vai dažām trešām valstīm. Revidenti iesaka Eiropas Komisijai ierosināt Modernizācijas fonda integrēšanu ES budžetā un esošo finansiālās palīdzības instrumentu integrāciju un konsolidāciju.

Konteksts

Lielāko daļu ES budžeta izmanto, lai piešķirtu līdzekļus izdevumu programmām, kas tiek finansētas vai nodrošinātas ES budžeta plānošanas (tā sauktās daudzgadu finanšu shēmas jeb DFS) ietvaros. Eiropas Revīzijas palātai ir pilnas tiesības revidēt visu, kas tiek finansēts no ES budžeta. Šis ziņojums attiecas uz instrumentiem, kuri galvenokārt ir ārpus ES budžeta un kurus 2021.–2027. gada periodā var izmantot jaunām darbībām vai kuri turpina radīt nozīmīgus aktīvus vai potenciālas saistības Eiropas Savienībai vai dalībvalstīm. Eiropas Revīzijas palātai ir arī revīzijas tiesības attiecībā uz daudziem šajā ziņojumā analizētajiem instrumentiem, tomēr ne visiem. ESM, EFSI un EIB izmanto privātu ārējo revidentu, tāpat kā Eiropas Miera mehānisms un Modernizācijas fonds, par kuriem kopš to nesēnās izveides vēl nav bijis revīzijas ziņojuma. Grieķijas aizdevumu mehānisma gadījumā revīzijas tiesības ir to ES dalībvalstu augstākajām revīzijas iestādēm, kuras izsniedz aizdevumus. Iepriekšējās publikācijās ERP ierosināja un šajā ziņojumā atkārtoja, ka publiskā sektora revīzijas pilnvaras būtu jānosaka attiecībā uz visu veidu finansējumu ES politikas jomām un ka ERP būtu jāaicina revidēt visas struktūras, kas ar nolīgumiem ārpus ES tiesību sistēmas izveidotas, lai īstenotu ES politiku. Tāpat Eiropas Parlaments ir aicinājis skaidrāk iesaistīt ERP šo instrumentu revīzijā, un ERP ir aicinājusi pastiprināt Eiropas Parlamenta veikto uzraudzību.

Īpašais ziņojums 05/2023 “*ES finanšu vide – sadrumstalots veidojums, kam nepieciešama turpmāka vienkāršošana un pārskatatbildība*” ir pieejams [ERP tīmekļa vietnē](#).

Kontaktinformācija presei:

ERP preses birojs: press@eca.europa.eu

- *Claudia Spiti*: claudia.spiti@eca.europa.eu – Mob. tālr.: (+352) 691 553 547
- *Damijan Fišer*: damijan.fiser@eca.europa.eu – Mob. tālr.: (+352) 691 553 224
- *Vincent Bourgeois*: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – Mob. tālr.: (+352) 691 551 502